

IVAN (Dživo) GUNDULIĆ

(Dubrovnik, 1589. – 1638.)

Gradanska biografija

- dubrovački plemić
- obnašao važne dužnosti u Dubrovačkoj Republici (član Velikog vijeća, činovnik, knez u Konavlima, izaslanik, senator, član Maloga vijeća)
- potpuna predanost književnom radu
- umire u **49. godini** života (nije stigao postati knezom Dubrovačke Republike)
- pokopan u franjevačkoj crkvi Male braće u Dubrovniku

Stvaralačka biografija

- **ljubavne pjesme** (izgubljeni rukopisi; sam ih naziva *porodom od tmine*)
- **melodrame**: mitološka tematika; sačuvane su samo 4 – **Arijadna, Dijana, Armida, Prozerpina ugrabljena**
- prihvaća ideje protureformacije (katoličke obnove)
- **1621.** u Rimu tiskane **Pjesni pokorne kralja Davida** – prepjevi 7 biblijskih psalama
- **Suze sina razmetnoga, Dubravka, Osman** – 3 najvažnija djela

*Kolo od sreće uokoli
vrteći se ne pristaje:
tko bi gori, eto je dole,
a tko dole, gori ustaje.
(iz Osmana)*

Suze sina razmetnoga

1622. Mleci (Venecija)

- barokna religiozna poema; obrada biblijske parabole (NZ, Luka, 15. glava);
- **tema**: pokajanje *razmetnoga sina*
- ideja: ispraznost i prolaznost ovozemaljskih uživanja, iskupljenje grijeha; prihvaćanje vjere
- **SUZE** – uzrok i rezultat pročišćenja
- **kompozicija**: 3 plača – *Sagrješenje, Spoznanje, Skrušenje*
- **stih i strofa**: *osmerci* složeni u *sestine*; rima: *ababcc*
- **vrijeme i mjesto radnje**: neodređeno
- **likovi**: Otac, Sin, Bludnica
- **stil**: patetični i kićeni barokni stil – končeto, bogata metaforika, antiteze, obilje pjesničkih ukrasa

*zgleđaj gđi si, sviđ se tko si,
ufaj, kaj se, moli, prosil!
(iz Suza sina razmetnoga)*

Osman

sačuvan u rukopisu, prvo cjelovito izdanje 1844.

- **povijesni** (barokni) ep; tema je Osmanova propast
- **dvije fabule**: **Hoćimska bitka** (1621.) – Osmanov poraz i sklapanje mira s Poljacima; **pobuna janjičara** protiv sultana Osmana i Osmanovo sramotno pogubljenje (Carigrad, 1622.)
- **vanjska kompozicija**: 20 pjevanja; stih osmerac, strofa katren, rima križna (abab)
- **unutarnja kompozicija**: ne slijedi kronologiju, isprepliće **prošlost** (Hoćimska bitka) sa **sadašnjošću** ⇒ (kovanje urote protiv Osmana); **fantastični motivi** (paklene sile)
- **povijesni i izmišljeni likovi**
- **jezik**: štokavsko narječje ijekavskog govora s ostacima čakavštine i ikavskih oblika
- **stil**: utjecaj narodne poezije; barokna kićenost, sklonost končetuoznom izricanju misli; lirizam
- barokni slavizam protuturske orijentacije
- Mažuranićeva dopuna (14. i 15. pjevanje)

Dubravka

praizvedba: 1628. u Dubrovniku pred Kneževim dvorom

- pastoralna melodrama
- **tema**: proslava Dana slobode ženidbom Dubravke i Miljenka
- **ideja**: slavljenje slobode Dubrovačke Republike
- **likovi**: pastiri, pastirice, vile, satiri, satirice
- **kompozicija**: 3 čina (činjenja)
- **stih**: osmerci i dvanaesterci
- **stil**: miješanje „*visokoga stila*“ (prati „uzmnožne pastire“ i „*niskoga stila*“ s elementima humora kojim se prate zgode seljaka i satira
- **alegorijsko značenje**: **Dubrava** = Dubrovačka Republika, **Dubravka** = sloboda, vlast, **Miljenko** = predstavnik vlastele, knez, **Grđan** = bogati pučanin koji se ženidbom i novcem želi domoći vlasti
- intervencijom više sile (bog Lero), pravda je zadovoljena – **deus ex machina**

- prvi i najveći hrvatski barokni pjesnik (utemeljio sve barokne vrste u hrvatskoj književnosti: religioznu poemu, melodramu i barokni ep)
- njegov je jezik temelj današnjega hrvatskoga štokavskog književnog jezika

*Sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi
Ne mogu bit plata tvój čistoj ljepoti.
(Himna slobodi iz Dubravke)*